

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3389/2018. (XII. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.197/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a földtulajdon és a földhasználat továbbfejlesztéséről szóló 1967. évi IV. törvény 3. és 4 §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Dobrossy István ügyvéd, 4025 Debrecen, Simonffy utca 57.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.197/2017/3. számú ítélete, valamint a Debreceni Járásbíróság 9.P.21.771/2015/34. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a földtulajdon és a földhasználat továbbfejlesztéséről szóló 1967. évi IV. törvény (a továbbiakban: Törvény) 3. és 4 §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítását és konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárását kérte.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben a felperes (jelen ügy indítványozója) tulajdoni igényét kívánta érvényesíteni olyan ingatlanokkal kapcsolatban, amelyeket még a felperes édesapja örökölt az 1930-as években egykori feleségétől, de sem akkor, sem pedig a felperes édesapjának halála után tizenkét évvel (1970-ben) lefolytatott hagyatéki eljárás során nem került átadásra. Ezek a területek és az elhúzódo hagyatéki eljárás miatt az összes többi örökléssel érintett ingatlan is 1961-ben bevitelre kerültek a téglási Új Élet Termelőszövetkezetbe. A felperes azonban a később végül hagyatékoltt területek vonatkozásában sem szerzett tulajdonjogot, ugyanis nem volt termelőszövetkezeti tag. A Törvény 3. § (1) bekezdése értelmében a felperes csak megváltási árat kapott, majd a rendszerváltást követően kárpótlási igényt érvényesített.
- [3] A termelőszövetkezet nyilvántartásában a hagyatéki eljárások során át nem adott földterületek mindvégig a felperes édesapjának felesége nevében maradtak, akit a kárpótlási eljárás során tévesen a felperes testvérének feleségként (az ügy I. rendű alperese) azonosítottak, mivel születési nevük megegyezik.
- [4] A polgári perben a felperes annak megállapítását kérte, hogy az érintett területek tulajdoni illetékességének egykettő részét öröklés jogcímén megszerezte. Emellett kártérítést is követelt az I. rendű alperestől az időközben értékesített egyik ingatlan vonatkozásában. Mindezeket arra alapította, hogy az I. rendű alperes nem vitt be földet a termelőszövetkezetbe, mégis erre tekintettel kapott részarány-juttatást.
- [5] A járásbíróság a felperes keresetét elutasította. Döntő jelentőséget tulajdonított a Törvény 3. § (1) bekezdésének, amely szerint a kívülálló tulajdonában levő olyan földek, amelyek a Törvény hatálybalépésekor termelőszövetkezet használatában vannak, megváltás ellenében termelőszövetkezeti tulajdonba kerülnek, kivéve, ha a tulajdonost a megállapított időpontig termelőszövetkezetbe tagként felveszik. Emellett hivatkozott arra is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint termelőszövetkezeti tulajdonba kerül megváltás ellenében a termelőszövetkezeti használatban levő az a föld is, amelyet kívülálló e törvény hatálybalépése után örököl és az örökös termelőszövetkezetbe tagként nem veszik fel.
- [6] A járásbíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy amennyiben megtörtént volna az ingatlanok hagyatékolása, akkor megváltás ellenében meg is szűnt volna a felperes tulajdonjoga. Megállapította azonban azt is, hogy kárpótlási jegyet kaphatott volna a felperes, ahogy a járásbíróság szerint kapott is. Így viszont tulajdoni igényt nem terjeszthet elő. A járásbíróság szerint a felperes elévülési időn belül jogalap nélküli gazdagodás címén terjeszthetett volna elő kártérítési igényt.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, azonban az indokolásban eltérő következtetésekre jutott. Álláspontja szerint a járásbíróság helyesen mutatott rá arra, hogy korábban

milyen igényeket érvényesíthetett volna a felperes, azonban azt is hangsúlyozta, hogy ez egy tulajdonjogi igény, ami nem évül el. Álláspontja szerint téves bejegyzés esetén helye van kiigazítás iránti kérelem előterjesztésének, ehhez azonban azt kellett volna állítania, hogy a korábbi telekkönyvi betétben jogelődjei tulajdonként nyilvántartott ingatlanok azonosak a jelen perrel érintett ingatlanokkal. A felperes ugyanis egy meghatározott földterület vonatkozásában érvényesíthetne tulajdoni igényt és nem elegendő egy korábbi időszakban más ingatlanban meglévő AK értékre hivatkozni. A törvényszék szerint az elsőfokú bíróság helytállóan döntött a kereset elutasításáról, mert nem volt megállapítható, hogy a részarány földalapba kijelölt és kiadott alperesi földterület vonatkozásában a felperesnek tulajdonjoga állna fenn, amely alapján az ingatlan-nyilvántartás kiigazítása lenne eszközölhető. Ugyanezen okból nem lehetett megalapozott a felperes tulajdonjogra alapított kártérítési igénye sem. Ez úgy is igaz, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján volt olyan AK érték, amelyet nem az elsőrendű alperesnek kellett volna kiadni, és ebben az elsőrendű alperes nem is volt jóhiszemű.

- [8] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban arra hivatkozott, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések és az ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz és örökléshez való jogát. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a döntésüket a támadott jogszabályi rendelkezések alapján hozták, a rendelkezések a bírói döntést érdemben befolyásolták. Szerinte a jóval a rendszerváltás előtt született jogszabály nem egyeztethető össze a demokratikus jogállami elvárásokkal, valójában ugyanis az automatikus „kisajátítást” tekinti főszabálynak. Álláspontja szerint a törvény a magántulajdont egy alacsonyabb rendű, „bűnös” tulajdonnak tekinti a termelőszövetkezeti tulajdonhoz képest. Szerinte a bíróság a jogsértést részben orvosolhatta volna, sőt köteles lett volna orvosolni. Ehelyett azonban egy alaptörvény-ellenes jogszabályra hivatkozva elutasították a kereseti kérelmet.
- [9] 1.3. Az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására az indítványozó tovább konkretizálta, hogy a támadott rendelkezések miért sértik a tulajdonhoz való jogot. Azt állította, hogy az indítványozó azért nem jutott hozzá 2017-ben az örökségéhez, mert soha nem volt termelőszövetkezet tagja. Emellett az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint nem lehetne a tulajdonhoz és az örökléshez való jogot ahhoz kötni, hogy tagja volt-e termelőszövetkezetnek. Emellett hivatkozott az Alaptörvény B) cikkére is.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [12] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be. A jogi képviselővel eljáró indítványozó a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó formai követelményeknek is.
- [13] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. A rendelkezésre álló iratok alapján az elsőfokú bíróság valóban nagy jelentőséget tulajdonított a támadott jogszabályi rendelkezéseknek, azonban ezt a másodfokon eljáró bíróság korrigálta. Ez alapján egyértelmű, hogy a kereset elutasításának indoka az volt, hogy az indítványozó az alapügy felpereseként nem állította, hogy a korábbi telekkönyvi betétben jogelődjei tulajdonként nyilvántartott ingatlanok azonosak a jelen perrel érintett ingatlanokkal. Ha ezt állította volna, akkor a bíróság szerint téves bejegyzés esetén helye lett volna kiigazítás iránti kérelem előterjesztésének. Rögzítette azt is, hogy ez egy tulajdoni igény, ami nincs határidőhöz kötve, nem évül el. A másodfokon eljáró bíróság döntésében tehát a támadott jogszabályi rendelkezések csupán a történeti tényállás részeként jelennek meg, ennek megfelelően nem tekinthetőek a bíróság által az ügy elbírálása során alkalmazott szabálynak. Ennélfogva ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek.

- [14] 2.3. Az Abtv. 27. § szerinti panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság arra a következtetésekre jutott, hogy az indítvány a bíróság ítéletét támadó eleme csak részben felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének. Az indítványozó hivatkozott ugyan az Alaptörvény XV. cikkében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmára és az Alaptörvény B) cikkére is, azonban ezeket alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztotta alá. Mindez azt jelenti, hogy ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.
- [15] Egyebekben az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikkére hivatkozva a bíróság ítéletét támadó eleme megfelel a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének.
- [16] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az indítványozó a bírói ítélet alaptörvény-ellenességét lényegében arra alapozta, hogy a bíróságok elutasították az igényének érvényesítésére előterjesztett keresetet, ami miatt sérült az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított joga. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezzel az indítványozó a számára kedvezőtlen elutasító ítélet felülmérlegelését próbálta elérni. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e. Ugyanígy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], az újabb gyakorlatból például: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ennek megfelelően az indítvány olyan jogértelmezési kérdéseket kifogásol, melyek törvényességi és nem alkotmányossági kérdések. Az Alkotmánybíróság tanácsa ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasznak ez az eleme nem felel meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételnek, mivel az sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet nem vetett fel.
- [18] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), e) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. december 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/272/2018.

